

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**«АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Міжнародної науково-практичної конференції
науково-педагогічних працівників та молодих науковців
(09-10 листопада 2023 р., Одеський державний аграрний університет)**

Агробіотехнологічний
факультет

Навчально-
науковий інститут
біотехнологій та
аквакультури

Кафедра
суспільно-
гуманітарних наук

Факультет
ветеринарної
медицини

Факультет геодезії,
землеустрою та
агроінженерії

Факультет економіки
та управління

ОДЕСА - 2023

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІМАТИЧНИХ НОРМ ЗА
1961-1990 І 1991-2020 РОКИ ОСНОВНИХ АГРОКЛІМАТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ
В ЦЕНТРАЛЬНИХ РАЙОНАХ СТЕПОВОЇ ЗОНИ**

Ляшенко Г.В., д.геогр.н. проф., головний науковий співробітник сектору агрокліматології
відділу екології винограду

Мельник Е.Б., к.с.-г.н., завідувач сектору агрокліматології відділу екології винограду

Бузовська М.Б., к.с.-г.н., завідувач відділу екології винограду

Попова Г.К., науковий співробітник лабораторії ампелоекологічних досліджень відділу
екології винограду

**Національний науковий центр «Інститут виноградарства і виноробства
ім. В.Є. Таїрова». м.Одеса. Україна**

Данілова Н.В., к.геогр.н., старший викладач кафедри агрометеорології та агроекології
Одеський державний екологічний університет. Одеса. Україна

Вплив клімату на різні галузі економіки країн є очевидним фактом. За усіх відомих класифікацій найбільший вплив клімату відчують такі галузі як сільське господарство, транспорт (авіаційний, морський, автодорожній), будівництво, а інші галузі (металургійна, харчова тощо) відчують опосередкований вплив.

Земельні ресурси країн як основа ведення аграрної галузі економіки, займає особливе місце стосовно аналізу впливу клімату, так як він визначає стан усіх складових земельних ресурсів, особливо мезомасштабної диференціації елементів рельєфу, ґрунтового покриву, рослинності. А це, в свою чергу, зумовлює ефективність землекористування, в тому числі проектування різних об'єктів на конкретній території. Тому в земельному кадастрі країни, взагалі, і різних адміністративних одиниць, зокрема, представлена інформація про основні показники клімату. В останні десятиріччя йде мова про зміну клімат, що вимагає коректування кліматичної інформації в земельному кадастрі.

В кліматології для характеристики мінливості клімату за значні часові відрізки, найчастіше 30 років, розглядають кліматичну або стандартну норму, з якою порівнюють річні величини показників. До 2020 року такої нормою були середні багаторічні величини за 1961-1990 роки, затверджені рішенням Всесвітньої метеорологічної організації, а в Україні – Українським гідрометеорологічним центром і Геофізичною обсерваторією.

В даній роботі представлено результати порівняльного аналізу стандартних кліматичних норм основних кліматичних показників за 1961-1990 і 1991-2020 роки в центральних районів Одеської області за даними гідрометеорологічної обсерваторії Одеса [1, 2].

До основних кліматичних показників, які використовуються в різних галузях економіки, традиційно відносять середню за теплий період температуру повітря, максимальну і мінімальну за рік температуру повітря, дати переходу температури повітря весною і восени через 0 і 10 °С тривалість теплового і холодного періоду, суму температур за період з температурами вище 10 °С як показник теплових ресурсів території, суму опадів за теплий і холодний період та за рік, гідротермічний коефіцієнт як універсальний показник зволоження території.

Як показують отримані результати (табл. 1), середня температура за теплий період на досліджуваній території збільшилася на 1,2 °С, абсолютний максимум збільшився на 0,9 °С, а абсолютний мінімум підвищився на 1,7 °С. Значна різниця відзначається в датах переходу температури повітря через 0 °С в бік зниження восени і, особливо, в бік підвищення весною, тобто початку і кінця зими – відповідно на 3 і 13 днів. Таке зміщення дат переходу зумовило зменшення тривалості холодного періоду на 19 діб і збільшило тривалість періоду з температурою вище 0 °С.

Таблиця 1

Середньобогаторічні дані основних агрокліматичних показників за різні кліматичні періоди.
Гідрометеорологічна обсерваторія, Одеса

Показники		Кліматичні періоди	
		1961-1990	1991-2020
Тс, °С		17,8	19,0
Тмах, °С		38,3	39,2
Тмін, °С		-29,0	-27,3
Дати переходу температури повітря через 0°С	весною	24 лютого	11 лютого
	восени	30 грудня	2 січня
Дати переходу температури повітря через 10 °С	весною	21 квітня	16 квітня
	восени	17 жовтня	24 жовтня
Тривалість періоду з $T \geq 0$ °С		308	327
Тривалість холодного періоду (з $T < 0$ °С)		57	38
Тривалість періоду з $T \geq 10$ °С		179	190
Сума температур за період з $T \geq 10$ °С, °С		3195	3475
Кількість опадів за холодний період (листопад-березень), мм		260	259
Кількість опадів за теплий період (квітень - жовтень), мм		204	207
Кількість опадів за рік, мм		464	466
ГТК, відн. вел.		0,81	0,75

Дати переходу температури повітря через 10 °С змістилися весною на 5 діб на більш ранні терміни і на 7 діб восени на більш пізні терміни, що значно змінило тривалість теплового періоду – на 11 діб. Сума ж температур за період з температурою вище 10 °С збільшилася на 280 °С, що зумовлено збільшенням середньомісячних температур влітку і тривалістю теплового періоду.

Кількість опадів за теплий і холодний період та за рік майже не змінилася – в межах 1-3 мм, а гідротермічний коефіцієнт зменшився на 0,6 відносних одиниць, що зумовлено збільшенням суми температур за період з температурою повітря вище 10 °С.

Висновки. Проведений аналіз кліматичних норм основних показників агрокліматичних умов показав значну зміну термічного режиму і ресурсів тепла в останні 30 років, що вказує на необхідність внесення зміни кліматичної інформації в земельний кадастр для даної території.

Список використаних джерел:

1. Стандартні кліматичні норми за 1961-1990рр. Затверджено Українським гідрометеорологічним центром і Українською геофізичною обсерваторією. Київ. 1991р.
2. Стандартні кліматичні норми за 1991-2020 рр. Затверджено Українським гідрометеорологічним центром і Українською геофізичною обсерваторією. Київ. 2021р.